

Pressemuseet Fjeld-Ljoms venner – en presentasjon

Per Hvamstad, styreleder per.hvamstad@online.no

Pressemuseet Fjeld-Ljoms venner stiftet 1986, etter noen år med arbeidsutvalg og dugnadsgjeng, 80 pers medll, 15 org, 13 bedrifter

Bakgrunn

Fjeld-Ljom etablert 1886 av Iver Olsen, seinere Berg, boktrykker, engasjert av Røros verk m fl, som utga avisen Fjeldposten, konservativ. Etablerte Fjeld-Ljom som motvekt, venstreavis, dekket Fjellregionen, fra Singås i nord til Stor-Elvdal og Ytre Rendalen i sør. Olsen Berg var utgiver tidvis redaktør. Ivar Sæter, Rasmus Steinsvik, Olav Kvikne er andre redaktørnavn, mange lokale medarbeidere, den mest kjente var Johan Falkberget. Etablert avishus ved Hitterelva i 1891, tidligere snekkerfabrikk, brukt til nedlegging i 1976

Nedlegging 1976, hus og innhold sikret, ikke solgt og demontert. Aksjonsgruppe med Riksantikvar, Røros kommune, Rørosmuseum, enkeltpersoner tilknyttet media og Mediebedriftenes forening og Pressehistorisk forening.

Hus og innhold overført til Røros Museums og Historielag, siste år omorganisert til Stiftelsen Rørosmuseum.

Avishus med innhold;

hva snakker vi om, et gebrekkelig hus dels på søyler ut i Hitterelva, to etasjer pluss loftsrom. Teknisk avdeling / produksjon i første med settemaskiner, flattrykkpresse, settekasse, løse typer, «gjedde» gryte, ombrekkingsbord 2 etasje med redaksjon og ekspedisjon, stor samling bilder, klisjeer, gamle aviser mm, loftet med journalisthybel. Ikke ryddet mer en høgst nødvendig. Gammelt teknisk utstyr og sviktende økonomi og opplag, årsak til avvikling.

Dette ble Pressemuseet Fjeld-Ljom, en del av Rørosmuseum eid av Røros museums- og historielag

Et unikt teknisk og intellektuelt kulturmiljø

Etablert ei arbeidsgruppe, som dreiv arbeidet og Pressemuseet framover, ble etter hvert til Pressemuseet Fjeld-Ljoms venner

Pressemuseet Fjeld-Ljom består av:

- Avishuset Fjeld-Ljom ved Hitterelva
- Samling teknisk utstyr fra andre aviser / trykkerier

Samtidig med Pressemuseet ble det etter initiativ fra John Solheim, sentral mediemann, etablert et fond - John Solheims fond -, forvaltet av eget styre der venneforeningen er medlem. Tilsvarende formål som Venneforeningen.

Venneforeningens formål:

Pressemuseet Fjeld-Ljoms venner skal være en museumsvenneforening i samarbeid med Stiftelsen Rørosmuseum som har det faglige og museale ansvar for museumsenheten Pressemuseet Fjeld-Ljom. Venneforeningen skal støtte opp om arbeidet med istandsetting, bevaring, drift og formidling av det tidligere avishuset Fjeld-Ljoms trykkeritekniske utstyr og bidra til at det rundt avishuset bygges opp en museumsenhet som viser utviklingen knyttet til avisproduksjon i bly

Avklaring:

Som en konsekvens av konsolideringsprosessen har Stiftelsen Rørosmuseet endret funksjon, og blitt en eierstiftelse, tidligere Museums og Historielag og Olavgruvas venner har overført sine eiendommer til Stiftelsen Rørosmuseet, mens forvaltningen og det museale ansvar er overført til a/s Museene i Sør-Trøndelag óMiST avdeling Røros. (det som tidligere var Rørosmuseet)

Venneforeningens hovedoppgave

støtte opp om arbeidet med istandsetting, bevaring, drift og formidling av det tidligere avishuset Fjell-Ljoms trykkeritekniske utstyr og bidra til at det rundt avishuset bygges opp en museumsenhet som viser utviklingen knyttet til avisproduksjon i bly

Realitet

Venneforeningen har stått for det meste av virksomheten rundt avishuset

-drift, vedlikehold, strøm, forsikring

- sikring, dokumentasjon

Bevarings / registreringsprosjekt, støtte fra Fritt ord: Foto/bildemateriale klisjeer

Dokumentasjon av redaksjon / avisproduksjon 1976-og bakover så langt som mulig

Rette særskilt fokus på Venneforeningens hovedoppgave, formål:

istandsetting, bevaring, drift og formidling av det tidligere avishuset Fjell-Ljoms trykkeritekniske utstyr

Dugnadsgjengen er Venneforeningens spydspiss

Erfarne fagfolk, lang erfaring og skoloring, teknikk og drift

Har produsert avis på gammelmåten med bly og avishusets tekniske utstyr i snart 20 år

To utfordringer

Alder på dugnadsgjengen

Det tekniske utstyret, kunnskap og ferdigheter, vedlikehold og drift

Hele tida fokus på å skaffe deler / gammelt utstyr, nødvendig med utskifting av slitte, ødelagte deler. Kombinere: Sikre drift og Antikvarisk vedlikehold av maskinparken.

Opplæring av medarbeidere. Skal prosessen kunne vises må utstyret kunne brukes, det krever fagfolk, utvidelse av dugnadsgjengen, flere lystarbeidere. Systematisk opplæring av flere dugnadsarbeidere. Samarbeid med Norsk Handverksinstitutt med Tore Tøndevold på Lillehammer. 4 personer, fra Oslo, Lillehammer og Namsos, har gått inn i et 4 års opplæringsprosjekt.

Ta med litt om den nye situasjonen som har oppstått

Innom konsolideringa på nytt, ikke til å unngå, en prosess som har tatt lang tid. Venneforeningen såg fram til et mer formelt avklart forhold til Stiftelsen Rørosmuseet, ansvar og oppgavefordeling, var i gang med samtaler, disse ble stilt i bero pga konsolideringa. Rørosmuseet ble etter noen år og alternative forsøk, tvunget inn i MiST.

Etter en samlet vurdering ønsket Venneforeningen å ta over det totale ansvar for Avishuset, dette ble avvist av Røros Museums- og historielag (nå Stiftelsen Rørosmuseet)

Hvorfor ta over:

I realiteten Venneforeningen som har tatt ansvaret for avishuset

Bevare nærhet til miljøet, åpenhet og engasjement, langt fra avishuset og aktiviteten der til hovedstyret i MiST

Kjensgjerning at MiST / også avdeling Røros har svært lite vedlikeholdsmidler (ukjent størrelse pga as-systemet)

Venneforeningen er innstilt på å fortsette sin virksomhet, styrt av foreningens formålsparagraf. Følg oss på www.fjeld-ljom.no

